

Anna Krajewska

KOMPETENCJE PERSONALNE I SPOŁECZNE

9

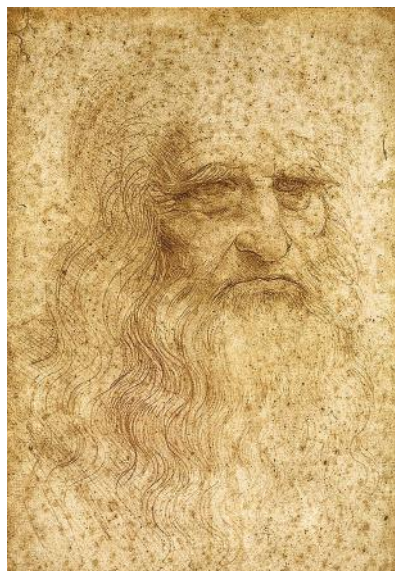
KREATYWNOŚĆ

- ▶ Czynniki kreatywnej pracy
- ▶ Zasady Leonarda da Vinci
- ▶ Sposoby na rozbudzenie kreatywności
- ▶ Kreatywność w praktyce

9.1 Wprowadzenie

Dzięki swojej kreatywności ludzie wynaleźli koło, druk, telefon, samolot, prom kosmiczny, buty, sznurowadła, rzepy, suwaki, a także miliony innych mniej lub bardziej przydatnych rzeczy. W codziennym życiu kreatywność pomaga nam przewycięzać rutynę, zmniejszać poziom stresu, rozwiązywać problemy, realizować potrzeby i osiągać cele.

W tym rozdziale wyjaśnimy, czym jest kreatywność. Przedstawimy cechy, które ją charakteryzują, oraz zasady zwane czynnikami pracy kreatywnej, którymi kierują się twórcy. Może się to wydawać dziwne, ale wbrew pozorom kreatywności można się nauczyć, w czym pomagają różne techniki. Wymienimy kilka z nich, a jedną dokładnie opiszemy. Na zakończenie rozdziału podamy kilka wskazówek, jak rozbudzić w sobie kreatywność, oraz zasady, którymi w codziennym życiu kierował się geniusz żyjący w epoce renesansu – **Leonardo da Vinci**.

9.2 Kreatywność

Kreatywność, stale obecna w kulturze, biznesie i życiu codziennym, jest siłą napędową zmian. Dzięki niej człowiek jest w stanie wytworzyć coś zupełnie nowego. Może to być wszystko: arcydzieło, które przetrwa wieki i stanie się dobrem kultury, ale też jakaś idea, produkt, usługa, rozwiązanie problemu, a nawet nowy sposób na wiązanie sznurowadeł. W wymyślaniu nowych rozwiązań pomocne bywają doświadczenia i wiedza. Zestawiamy ze sobą wiedzę płynącą z doświadczeń własnych lub innych ludzi, wiedzę nowo zdobytą lub jakieś niezwiązane ze sobą informacje i tworzymy zupełnie nowy pomysł. Właśnie to zjawisko nazywamy kreatywnością.

Kreatywność – zdolność do tworzenia nowych idei, pomysłów, rozwiązań.

Kreatywność kojarzona jest zwykle z wyjątkową inteligencją i przypisywana wybitnym jednostkom. Przekonanie, że kreatywność wymaga nieprzeciętnej inteligencji, jest jednak fałszywe. Można się jej nauczyć i rozwijać w sobie umiejętność twórczego myślenia.

Warto odróżniać kreatywność od innowacyjności, mimo że te pojęcia często bywają używane zamiennie. **Innowacyjność** jest wynikiem kreatywności, np. innowacyjne urządzenie powstaje w wyniku tego, że jego konstruktor wpadł na niecodzienny pomysł, czyli dzięki kreatywności konstruktora.

Czynniki kreatywnej pracy

Istnieje pogląd, że twórcy dobrze czują w tzw. artystycznym nieładzie. Jednak ludzie, których praca zarobkowa oparta jest na kreatywności, bardzo często pracują według własnych reguł. Wszystkie zasady, według których odbywa się praca, możemy sprowadzić do czterech elementów nazwanych czynnikami pracy kreatywnej. Przedstawiamy je na RYSUNKU 41 i charakteryzujemy w TABELI 30.

Czas

- określone godziny pracy
- określona liczba godzin pracy

Miejsce

- wydzielona przestrzeń
- przyjazne otoczenie

Narzędzia

- powierzchnia do pracy
- przygotowane narzędzia

Efekt

- określenie etapów pracy
- osiągnięcie celów etapów

Rysunek 41. Czynniki kreatywnej pracy

Tabela 30. Charakterystyka czynników kreatywnej pracy

Czynnik	Charakterystyka
Czas	<ul style="list-style-type: none"> • Określone godziny pracy to stała pora, w której pracuje się najbardziej efektywnie i która jest jednocześnie dopasowana do innych czynności i obowiązków. • Określona liczba godzin pracy to ustalenie harmonogramu, zaplanowanie godzin od–do przeznaczonych na pracę. Dobrze jest określić sztywne godziny „od” i elastyczne „do”, aby pozwolić rozwijać się pomysłom powstałym w ostatniej chwili.
Miejsce	<ul style="list-style-type: none"> • Wydzielona przestrzeń to miejsce wyznaczone do pracy, np. duża kartka na podłodze, biurko, stół. • Przyjazne otoczenie oznacza własny kątek kreatywny, najlepiej będący w kolorach jasnych i energetycznych, by budziły zapał do pracy (np. czerń nie jest pożądana), urządzony tak, aby twórca czuł się dobrze i bezpiecznie. Mogą być w nim kwiaty, obrazy lub puste ściany – w zależności od preferencji.

Czynnik	Charakterystyka
Narzędzia	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia do pracy to materiały służące do pracy, np. kartki, kartony, notesy, małe przyklejane karteczki, tablica magnetyczna, korkowa lub do rysowania kredą. • Przygotowane narzędzia to np. długopisy, mazaki, ołówki – zawsze piszące i zaostrome, aby podczas pracy kreatywnej nie rozpraszać się sprawami technicznymi. Warto mieć kilka kolorów do zaznaczania różnych kategorii, etapów czy rozwiązań alternatywnych.
Efekt	<ul style="list-style-type: none"> • Określenie etapów pracy polega na rozpisaniu celu pracy kreatywnej na mniejsze cele cząstkowe. • Osiągnięcie celów etapów oznacza tak długą pracę, aż cel etapu zostanie osiągnięty w założonym terminie.

Studium przypadku

Mateusz pracuje w biurze turystycznym i odpowiedzialny jest za tworzenie planów wycieczek. Oto przykład, w jaki sposób Mateusz wykorzystuje w praktyce wiedzę o kreatywnej pracy.

Tabela 31. Wykorzystanie czynników kreatywnej pracy przez Mateusza

Czynnik	Charakterystyka
Czas	Godziny pracy Mateusza to 9-17. Na planowanie wycieczek przeznaczają czas tuż po rozpoczęciu pracy od 9 do 11 codziennie, zanim w biurze zacznie się ruch i zanim zacząć go odwiedzać klienci. Luźne pomysły zapisuje w telefonie, używając do tego aplikacji, co pozwala mu na rozwijanie pomysłów powstałych w ostatniej chwili.
Miejsce	Ulubione miejsce Mateusza na tworzenie kreatywnych planów wycieczek to zielony kąciak na tyłach biura, gdzie na ścianie wisi duża mapa, a ściana pomalowana jest farbą tablicową. Mateusz korzysta także z aplikacji w formie tablicy interaktywnej, gdzie może gromadzić więcej informacji (szczególnie dotyczących kultury i historii), jak również zdjęć czy materiałów wideo.
Narzędzia	Mateusz chętnie wykorzystuje tę zieloną ścianę pomalowaną farbą tablicową, gdzie odwzorowuje trasę wycieczki. Używa kolorowych flamastrów kredowych, pinezek, sznureczków, tasiemek, zaznaczając najważniejsze atrakcje. Przykleja kolorowe karteczki z najważniejszymi informacjami uzasadniającymi lub wyróżniającymi wybór.
Efekt	Kiedy już powstanie pomysł wycieczki i zostanie wstępnie opracowany, Mateusz rozpisuje dokładny plan według wytycznych biura. Następnie planuje weryfikację pomysłu, dane teled adresowe, namiary, koszty, czas. Kiedy ma już wszystkie dane, przedstawia propozycję szefowi, następnie jest ona omawiana na zebraniu zespołu i po akceptacji Mateusz opracowuje ofertę wycieczki.

Dzięki tym czynnikom Mateusz może skutecznie tworzyć plany wycieczek, dbając o efektywność, komfortowe otoczenie pracy oraz odpowiednie narzędzia i etapy realizacji.

Oprócz wymienionych powyżej czynników istnieje wiele różnych technik wspomagających kreatywność w pracy – opisano je na RYSUNKU 42.

Sześć myślowych kapeluszy

Technika ta polega na zakładaniu przez uczestników dyskusji sześciu kapeluszy w różnych kolorach symbolizujących różne kierunki myślenia (fakty, emocje, uwagę, pozytywne myśli, nowe pomysły, porządkowanie informacji). Zakładanie kapelusza ma za zadanie zmienić perspektywę myślenia.

Burza mózgow (brainstorm)

Głównym zadaniem tej techniki jest podejmowanie i doskonalenie decyzji w zespole. Polega ona na tworzeniu pomysłów w sposób otwarty, losowy, bezkrytyczny, rozwojowy i skoncentrowany na celu. Jej celem jest wymyślenie jak największej liczby pomysłów.

5W (5 why)

Polega na zadaniu pięciu kluczowych pytań zaczynających się od „dlaczego” i utworzonych według schematu przyczyna – skutek. Pozwala na znalezienie przyczyny problemu lub motywu celu, dzięki czemu pomaga znaleźć skuteczne rozwiązania.

Karty kreatywne

Karty z obrazami lub tekstami wspierającymi wyobraźnię. Pozwalają szukać ukrytych znaczeń. Przy pomocy kart można zainspirować się obrazem, a gdy pracuje zespół – stworzyć wspólną historię, dopasowując jej fragmenty do wylosowanych obrazów.

Słowotwórczość

Technika tworzenia nowych wyrazów z innych, pozornie lub rzeczywiście zupełnie do siebie niepasujących. Jej zadaniem jest pokazanie zupełnie nowych, nieznanych dotąd możliwości – najpierw w zabawie w wymyślanie nowych słów, a potem w życiu.

Mapy myśli (mind maps)

Szczególny rodzaj graficznego notowania. Polega na przedstawianiu wątków tematu, sytuacji czy możliwych rozwiązań problemu w postaci drzewa, diagramu itp. Zbiera informacje w jednym miejscu, pobudza skojarzenia, jednocześnie je porządkując.

TRIZ

TRIZ (Teoria Rozwiązywania Innowacyjnych Zagadnień) polega na dojściu do optymalnego rozwiązania na bazie już istniejących pomysłów na podstawie algorytmów i wnikliwej analizy możliwych błędów i szans. Jako metoda technologiczna sprawdza się w wynalazczości.

Myślenie projektowe

Myślenie projektowe (design thinking) to metoda innowacyjnego tworzenia produktów i usług przez interdyscyplinarny zespół, oparta na empatii i otwartości na potrzeby klientów. Jako że jest to usystematyzowane podejście do innowacji, to dziś chętnie wykorzystuje się je do tworzenia projektów edukacyjnych.

Gry planszowe

Wykorzystują naturalne pragnienie wygrywania. Gracze, by zwyciężyć, wymyślają nowe strategie osiągnięcia celu.

Rysunek 42. Wybrane metody i techniki wspomagające kreatywność w pracy

Burzę mózgow dokładniej omówimy w rozdziale dotyczącym rozwiązywania problemów, natomiast poniżej opiszemy technikę rozwijania kreatywności bardzo przydatną w uczeniu się – mapę myśli.

Autorem techniki **map myśli** (ang. *mind maps*) jest Tony Buzan¹¹. Technika ta wykorzystywana jest głównie w celu ułatwienia zapamiętywania i uczenia się, jednak może również posłużyć do rozwiązywania problemów. Dobrze sprawdza się np. w sytuacjach, gdy działamy w pojedynkę. Obecnie na rynku dostępnych jest wiele aplikacji do tworzenia map myśli, ale można również sporządzać je tradycyjnie za pomocą kolorowych kredek czy mazaków.

Pośrodku mapy myśli znajduje się główny temat, od którego odchodzą gałęzie z wątkami pobocznymi. „Gałęzie” to linie tematyczne, które w naszym przypadku zawierają możliwe rozwiązania problemu. Każda z nich ma swoje gałązki, czyli rozwinięcia wymyślonych propozycji. Mniejsze gałązki mogą się ze sobą łączyć, zaplatać – cokolwiek, na co tylko pozwoli Twoja kreatywność. Gdy znajdziesz właściwe rozwiązanie, zaznacz je graficznie. Narysowana mapa myśli pozwoli Ci zobaczyć, jaka droga doprowadziła Cię do tego rozwiązania.

Na kolejnej stronie znajdziesz przykład mapy myśli zawierającej treści tego rozdziału. Jest to jednocześnie graficzne przedstawienie sposobu na rozwijanie własnego potencjału kreatywności według zasad Leonardo da Vinci (rys. 43, s. 198).

■ Cechy charakteryzujące kreatywność

Kluczowymi cechami charakteryzującymi kreatywność są: wykorzystanie doświadczenia własnego i innych, ciekawość, zestawianie ze sobą różnych informacji oraz spojrzenie z innego punktu widzenia.

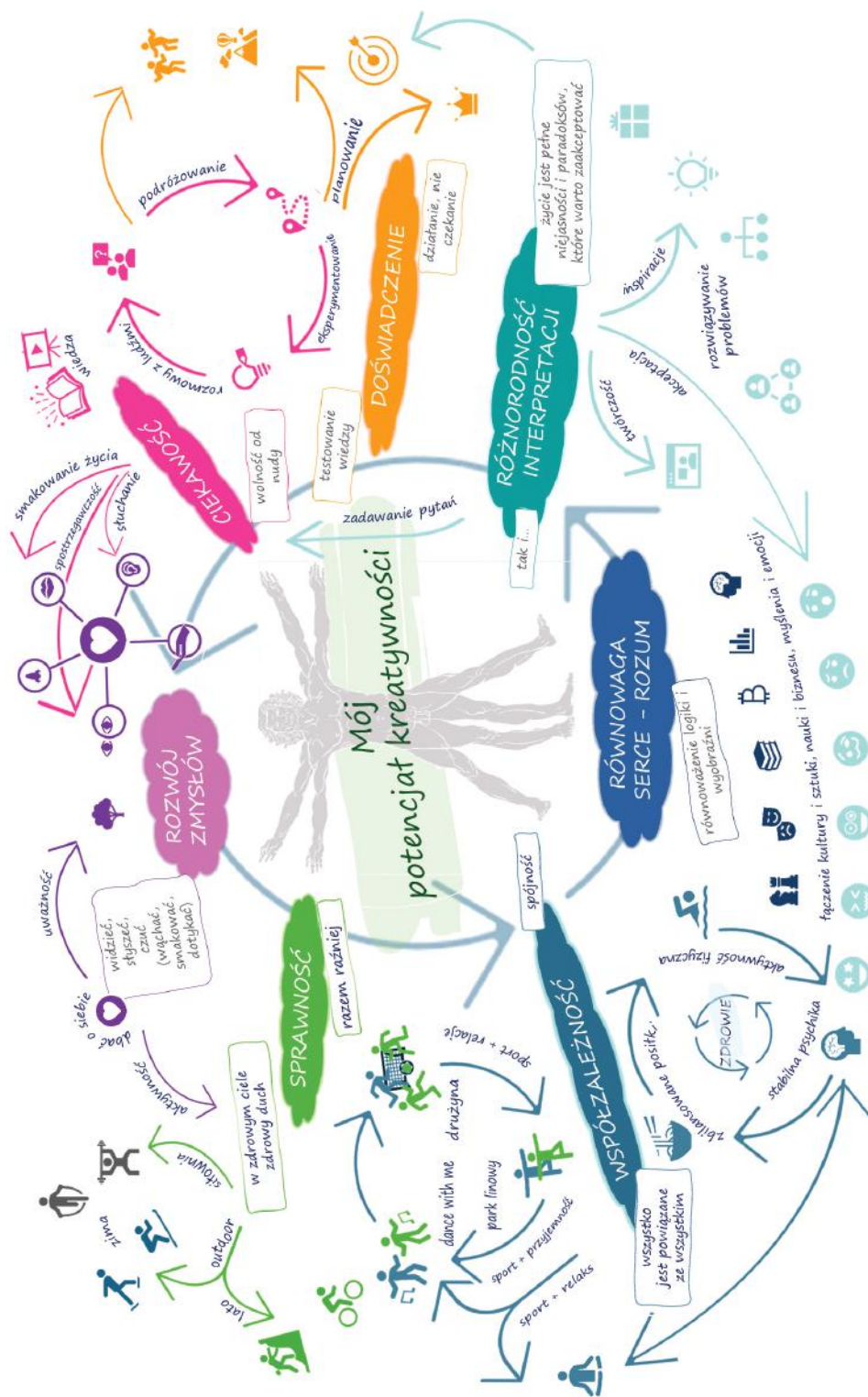
Wykorzystanie doświadczenia własnego i innych pozwala na przewidywanie skutków podejmowanych działań. Różne fakty, wydarzenia z życia i ich następstwa dają wyobrażenie o możliwych skutkach danego posunięcia, dlatego im więcej ich zgromadzimy, tym trafniejsza może być nasza analiza.

Ciekawość (zadawanie pytań i słuchanie) jest nieodłącznym elementem kreatywności. To przede wszystkim dostrzeganie w każdej sytuacji możliwości uzyskania wiedzy i zdobycia nowych umiejętności. Ciekawość wobec świata czyni nas ludźmi bogatszymi w kompetencje personalne i społeczne. A czasem dosłownie – bogatszymi materialnie, gdy nauczymy się od innych np. oszczędzać lub inwestować. Ta cecha jest ściśle związana z emocją zdziwienia. Gdy coś nas zdziwi lub zaskoczy, zagadnienie staje się bardziej fascynujące i skłania nas do zadawania pytań w celu zaspokojenia ciekawości.

Zestawienie ze sobą różnych informacji oznacza kojarzenie różnych sytuacji. Polega na łączeniu ze sobą rzeczy znanych z nieznanymi, czyli próbach wykorzystania własnych doświadczeń w nowych sytuacjach. Jeśli pamiętasz, co się działo w danej sytuacji, jesteś w stanie przewidzieć, co może się zdarzyć w podobnych okolicznościach.

Spojrzenie z innego punktu widzenia polega na wyjściu poza własne przekonania i próbie spojrzenia na sytuację oczami kogoś innego, wyobrażaniu sobie, co w danej sytuacji zrobiłyby lub powiedziały inne osoby. Może to być jedna lub wiele osób, jednak warunkiem jest, że dobrze je znasz i wiesz, jak reagują. Dla kreatywności najbardziej wartościowe są różnice, np. wynikające z różnicy pokoleń, odgrywania różnych ról życiowych lub funkcjonowania w innych grupach społecznych. Im więcej punktów widzenia, tym więcej pomysłów.

¹¹ **Tony Buzan** (1942–2019) – angielski pisarz, autor ponad 80 książek dotyczących umiejętności posługiwania się umysłem, twórca techniki map myśli, organizator mistrzostw świata i wielu olimpiad w zapamiętywaniu.

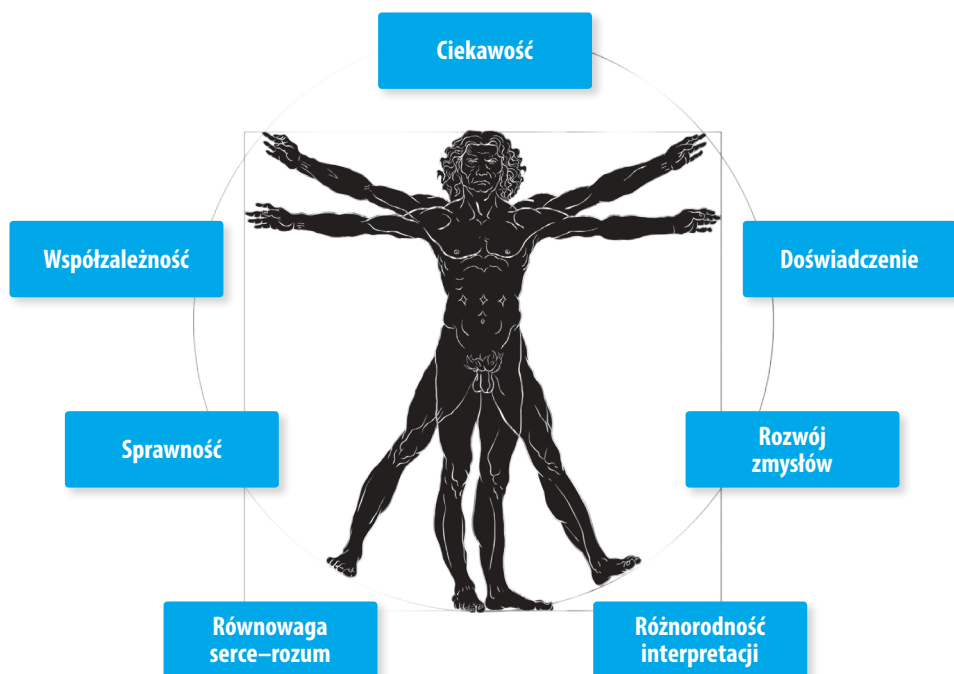

Rysunek 43. Mapa myśli Mój potencjał kreatywność

■ Zasady Leonarda da Vinci

Niewątpliwie jedną z najbardziej kreatywnych osób w historii ludzkości był Leonardo da Vinci¹². Opracował on siedem zasad, którymi kierował się w codziennym życiu. Wszystkie one mają odzwierciedlenie we współczesnym rozumieniu kreatywności. Zapoznanie się z nimi pozwoli Ci spojrzeć na świat z nieco innej perspektywy, a co za tym idzie – przyczyni się do rozwoju Twojej kreatywności.

Zasady Leonarda da Vinci zostały przedstawione na RYSUNKU 44 i scharakteryzowane pod rysunkiem.

Rysunek 44. Człowiek witruwiański – rysunek Leonarda da Vinci oraz siedem zasad kreatywności

- 1 **Ciekawość.** Może być postrzegana jako uważność. To nieustająca chęć poznawania świata i poszerzania wiedzy. To ciągłe zadawanie pytań, aktywne słuchanie oraz interesowanie się działaniem urządzeń lub genezą występujących zjawisk. Mogą towarzyszyć jej zapiski, szkice, rysunki, a nawet dziennik. Potrzebne są tylko otwarty umysł i spostrzegawczość, co oznacza bycie tu i teraz oraz zauważanie, co się dzieje wokół nas.
- 2 **Doświadczenie.** To poznawanie i weryfikowanie wiedzy przez doświadczenia. Polega na sprawdzaniu „na własnej skórze”, jak działają choćby techniki zawarte w tym podręczniku. Tylko wiedza wprowadzona w życie ma szansę być zweryfikowana i przynosić nam realne korzyści. Taki sposób poznawania przyczynia się do zmiany naszych przekonań i przyjęcia postawy otwartej na ludzi i świat.

¹² **Leonardo da Vinci** (1452–1519) – malarz, rzeźbiarz, architekt, filozof, pisarz, muzyk, matematyk, odkrywca, wynalazca, uważany za najbardziej wszechstronnie utalentowaną osobę wszech czasów. Tworzył zarówno dzieła sztuki (np. *Mona Lisa*, *Człowieka witruwiańskiego*), jak i projekty wyprzedzające epokę (np. samolot, czołg). Jego ciekawość przyczyniła się do rozwoju wielu nauk, w tym anatomii.

- 3 **Rozwój zmysłów.** Człowiek, gdy przychodzi na świat, zaczyna odbierać go za pomocą zmysłów. Zasada ta polega na jak najmocniejszym odczuwaniu otoczenia wchodzącego w interakcję z człowiekiem i wyrobieniu jak największej spostrzegawczości. Wnikliwe spojrzenie na drzewo umożliwia zauważenie, jaki ma ono kolor, jak pachnie, jak szumią jego liście czy trzeszczą konary, jak twardy jest pień i jak smaczne rodzi owoce.
- 4 **Różnorodność interpretacji.** Polega na zauważaniu dwuznaczności, niejasności i sprzeczności. O dwuznaczności mówimy, gdy znamy daną rzecz lub zjawisko, ale nie potrafimy go dokładnie zdefiniować. Zasada ta polega również na zafascynowaniu tajemnicą, zastanawianiu się, pozbyciu się założeń typu „ja wiem”, „można się domyślić, że...”. Jest ona ściśle związana z ciekawością i zadawaniem pytań. Warto odróżniać dwuznaczność od wieloznaczności, która polega na tym, że jedno zjawisko możemy opisać za pomocą wielu określeń.
- 5 **Równowaga serce–rozum.** To stan, w którym dzielimy uważność i bycie tu i teraz równomiernie między sztukę i naukę, wyobraźnię i logikę, odczuwanie i zdrowy rozsądek. Celem takiego postępowania jest równoczesne czerpanie korzyści z wielu różnych dziedzin.
- 6 **Sprawność** (dosłownie tłumacząc autora zasad – „cielesność”). Oznacza sprawność i aktywność fizyczną. Taki stan zapewnia prawidłowe funkcjonowanie umysłu. „W zdrowym ciele zdrowy duch” – tak dziś rozumiemy tę zasadę. Sprawne ciało dla Leonarda da Vinci oznaczało również wyjątkowe umiejętności, jak np. pisanie lewą i prawą ręką, a także grację, wytworność i stosowanie zasad dobrego wychowania.
- 7 **Współzależność.** Polega ona na łączeniu różnych elementów i zestawianiu ich w jedną, nową całość. Jeśli usłyszysz kiedyś o myśleniu systemowym, przypomnij sobie zasadę współzależności i już będziesz wiedzieć, o co chodzi.

Sposoby na rozbudzenie kreatywności

Oto kilka sposobów na rozbudzenie w sobie kreatywności i konsekwencji w działaniu.

- ➔ Gdy wpadasz na jakiś pomysł, zanotuj go. Notuj każdy kolejny. Odłóż notatki na jakiś czas, a potem wróć do nich, zestawiaj ze sobą nowe pomysły, próbuj ustalić cel i układać plan jego osiągnięcia.
- ➔ Daj sobie przyzwolenie na nieograniczoną fantazję. Nie broń się przed wymyślaniem rzeczy przekraczających standardy. Myśl poza schematem (ang. *think out of the box*¹³).
- ➔ Rozdzielaj czas na naukę czy pracę oraz na hobby, relaks i zabawę. Zadbaj o higienę swojego umysłu, zapewniając mu coś w rodzaju resetu pamięci w komputerze – poprzez hobby lub inne zajęcia, które pochłonie Cię na tyle, że „czas stanie w miejscu” (to znaczy, że nie poczujesz, jak upływa). Równowaga między wysiłkiem umysłowym a relaksem sprzyja kreatywności.

¹³ **Thinking out of the box** (dosłownie z ang. „myślenie poza pudełkiem”) oznacza myślenie wykraczające poza schematy i standardy. Nie wiadomo dokładnie, w jaki sposób powstało to określenie. Jedna z wersji mówi o fabryce Walta Disneya, w której o wygłoszenie mowy został poproszony nieprzygotowany do tego jegomość. Rozglądając się po sali, zauważył pudełko i rozpoczął przemówienie od zdania: „Musimy nauczyć się myśleć poza pudełkiem”.

- ➔ Bądź osobą ciekawą, zadawaj pytania, słuchaj odpowiedzi i przyswajaj nową wiedzę.
- ➔ Traktuj nowe wyzwania, zadania, wiedzę jak zagadki, które warto rozwiązać, podobnie jak to robią dzieci.
- ➔ Patrz na tę samą rzecz, przedmiot w inny sposób, szukaj dla niej innych zastosowań, wymyślaj dla niej historie, obserwuj, jak to robią inni i ucz się od nich.
- ➔ Znajdź swoją muzę – postać historyczną, współczesną lub kogoś bliskiego.
- ➔ Traktuj otaczające Cię rzeczy i wydarzenia jako inspirację do własnych działań.
- ➔ Słuchaj muzyki, która Cię relaksuje, otaczaj się kolorami i zapachami, które Cię uspokajają.
- ➔ Kiedy coś stworzysz, zadbaj o swój ulubiony smak, zjedz coś pysznego, włącz jasne światła.
- ➔ Pamiętaj o czynnikach pracy kreatywnej, które opisaliśmy w tym rozdziale: czasie, miejscu, narzędziach i efekcie.
- ➔ Toleruj odmienne poglądy i doceniaj doświadczenia innych ludzi. Mogą być one dla Ciebie źródłem pomysłów. Postaraj się spojrzeć na świat oczami innych osób – dostrzegaj punkty widzenia różniące się od Twojego.
- ➔ Łącz pracę indywidualną z zespołową.
- ➔ Spodziewaj się sukcesu.

■ Kreatywność w praktyce

Kreatywność jest bardzo ważna w realizowaniu wielu specyficznych zawodów, szczególnie takich, gdzie bardzo ceniona jest oryginalność i innowacje. W zawodach związanych ze sztuką i rozrywką, architekturą i projektowaniem, reklamą i marketingiem, nauką i edukacją oraz wielu innych.

Rysunek 45. Zawody, w których przydaje się kreatywność

Przykłady

- 1. Fotograf.** W pracy fotografa w wielu projektach wymagane są oryginalne ujęcia. Chodzi o to, by w ciekawy sposób pokazać osobę, cel wydarzenia, kluczowy element krajobrazu, kompozycję dania, wizerunek marki, a przy tym wykorzystać współgranie ze sobą światła i kolorów w taki sposób, aby fotografia była atrakcyjna dla oglądającego. Na etapie obróbki zdjęć dzięki kreatywności powstają ciekawe efekty specjalne i unikalne style.
- 2. Specjalista ds. reklamy internetowej.** To jeden z najbardziej kreatywnych zawodów na współczesnym rynku pracy. Poza umiejętnościami technicznymi ważne jest generowanie niezliczonych pomysłów, tworzenie innowacyjnych treści przyciągających uwagę klienta i zachęcających go do interakcji.
- 3. UX designer.** Ten nowoczesny zawód polega na projektowaniu doświadczeń użytkownika. Jego zadaniem jest zapewnienie użytkownikom satysfakcjonującego doświadczenia podczas korzystania z określonych produktów czy usług. Wyjątkowo przydatne jest tutaj wychodzenie poza dotychczas znane schematy.
- 4. Specjalista ds. cyberbezpieczeństwa.** Wydawałoby się, że to zawód charakterystyczny dla zadań administracyjnych. Tak jest i jednocześnie osoba, która jest odpowiedzialna za ochronę systemów i sieci komputerowych oraz danych, która analizuje ryzyko związane z cyberatakami, jest skuteczna w swej pracy, gdyż potrafi przewidzieć różne scenariusze przestępcze oraz stworzyć i opracować innowacyjne strategie obronne i zapewniające profilaktyczną ochronę.

Kreatywność jest także przydatna w życiu zawodowym każdego człowieka i w każdym zawodzie. Na RYSUNKU 46 zostało przedstawione, a na następnej stronie scharakteryzowane osiem praktycznych wskazówek, jak można ją wykorzystać.

Rysunek 46. Wskazówki, jak wykorzystać kreatywność w życiu zawodowym

- 1 **Rozwiązywanie problemów.** Kreatywność jako myślenie poza schematami ułatwia znajdowanie innowacyjnych rozwiązań, nawet w przypadku najtrudniejszych problemów.
- 2 **Efektywna komunikacja.** Kreatywne podejście do porozumiewania się ludzi może być pomocne w budowaniu bardziej zrozumiałych i przyciągających uwagę przekazów.
- 3 **Negocjowanie.** Kreatywność sprzyja ciekawości, a więc pełniejszemu badaniu interesów drugiej ze stron negocjacji, a także tworzeniu wielu rozwiązań, co jest kluczowym elementem negocjacji przynoszącym korzyści dla obydwu stron.
- 4 **Adaptacja do zmian.** Dzięki kreatywności bardziej widoczne stają się szanse i możliwość wykorzystywania różnych okazji związanych z rozwojem zawodowym i kierowaniem własną ścieżką kariery.
- 5 **Rozwój osobisty.** Kreatywność jest pomocna w samodoskonaleniu, poszukiwaniu nowych zainteresowań i rozwijaniu umiejętności, co z pewnością przekłada się na sukces osobisty i zawodowy.
- 6 **Efektywne zarządzanie.** Kreatywni liderzy potrafią inspirować, motywować swój zespół.
- 7 **Optymalizacja zadań.** Kreatywność umożliwia tworzenie nowych narzędzi, technik i procesów zwiększających efektywność i produktywność.
- 8 **Przedsiębiorczość.** Kreatywność jest bardzo przydatna w projektowaniu modeli biznesowych, tworzeniu unikalnych produktów lub usług, strategii marketingowych, szukaniu rozwiązań i szans do zaistnienia firmy na rynku.

Czy wiesz, że... kreatywność można kształtować przez różne ćwiczenia umysłu, a dzięki temu znacznie zwiększyć jej poziom. Mogą posłużyć do tego np. trzy proste kroki:

1. Usiądź wygodnie i połącz ze sobą kciuki i środkowe palce obu dłoni – lewy kciuk z prawym oraz środkowy palec lewej dłoni ze środkowym palcem prawej dłoni.
2. Oddychaj powoli, rytmicznie, wdychając powietrze nosem, a wydychając ustami.
3. Pomyśl, co będziesz zaraz robić, w jaki sposób i jaki będzie efekt – myśl spokojnie i pozytywnie.

Poziom kreatywności zawsze jest bardzo indywidualny i dla każdego człowieka może być inny. Nawet w przypadku tego samego człowieka, ale w różnych dziedzinach życia poziom kreatywności może się znacząco różnić (np. mimo że nie masz talentu do malowania obrazów, to wymyślasz świetne teksty piosenek, znajdujesz liczne rozwiązania zadań matematycznych albo radzisz sobie z zagadkami).

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ

1. Podaj definicję kreatywności.
2. Wymień cztery czynniki pracy kreatywnej.
3. Omów cechy charakteryzujące kreatywność.
4. Podaj sposoby na rozbudzenie kreatywności i konsekwencji w działaniu.

PODSUMOWANIE

1. **Kreatywność** to zdolność do tworzenia nowych idei, pomysłów, rozwiązań.
2. Czynnikiem pracy kreatywnej są **miejsce, narzędzia, efekt i czas**.
3. Cechami charakteryzującymi kreatywność są: wykorzystanie doświadczeń własnych i innych osób, ciekawość, zestawianie ze sobą różnych informacji, spojrzenie z innego punktu widzenia.
4. Sposoby na rozbudzenie kreatywności to:
 - notowanie pomysłów;
 - myślenie poza schematem;
 - rozdzielanie czasu na naukę, pracę i zabawę;
 - zadawanie pytań i słuchanie odpowiedzi;
 - patrzeć na tę samą rzecz (sprawę) z różnej perspektywy;
 - traktowanie otoczenia jako inspiracji;
 - relaks;
 - pamiętanie o czynnikach pracy kreatywnej;
 - docenianie doświadczeń innych ludzi;
 - łączenie pracy indywidualnej z zespołową;
 - spodziewanie się sukcesu.